

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-04-81-PT
Datum: 2. septembar 2008.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Christine Van Den Wyngaert
sudija Bakone Justice Moloto

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 2. septembra 2008.

TUŽILAC

protiv

MOMČILA PERIŠIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA
FORMALNO PRIMANJE NA ZNANJE ČINJENICA I DOKUMENATA
RELEVANTNIH ZA BAZU ZLOČINA U ZAGREBU**

Tužilaštvo:

g. Mark Harmon

Obrana:

g. Novak Lukić
g. Jim Castle
g. Gregory Guy-Smith

Prevod

PRETRESNO VEĆE I Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rešava po Zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica i dokumenata relevantnih za bazu zločina u Zagrebu (dalje u tekstu: Zahtev), dostavljenom javno s poverljivim dodacima 27. juna 2008. godine, i ovim donosi Odluku po njemu.

I. PROCEDURALNI KONTEKST I PODNESCI

1. U svom Zahtevu tužilaštvo traži da Pretresno veće, u skladu s pravilom 94(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) Međunarodnog suda formalno primi na znanje (i) 63 činjenice navedene u Poverljivom dodatku A Zahtevu (dalje u tekstu: predložene činjenice), o kojima je, kako tvrdi, presuđeno u Prvostepenoj presudi u predmetu *Martić*,¹ i (ii) 353 dokumenta navedena u Poverljivom dodatku B (dalje u tekstu: predloženi dokumenti) "koji su uvedeni u predmet *Martić*, a Pretresno veće je proverilo njihovu autentičnost i uvrstilo ih u spis i na njih se oslonilo kad je u tom predmetu donosilo presudu".²

2. Tužilaštvo tvrdi da predložene činjenice i predloženi dokumenti ispunjavaju sve kriterijume navedene u pravilu 94(B), da bi bili uvršteni u spis.³ Tužilaštvo tvrdi i da uvrštavanjem predloženih činjenica i predloženih dokumenata u spis neće biti ugroženo pravo Momčila Perišića (dalje u tekstu: optuženi) na pravično suđenje, pošto krajnji teret da izvan razumne sumnje dokaže krivicu optuženog svakako snosi tužilaštvo.⁴ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da se dotične činjenice i dokumenti odnose na konkretne aspekte pojedinih događaja i da se ne može reći da su previše uopšteni i tendenciozni.⁵ Konačno, ukoliko bi se predložene činjenice i predloženi dokumenti formalno primili na znanje, ne bi bilo potrebe da se pred sud poziva osam svedoka u vezi s bazom zločina u Zagrebu, što će doprineti pravičnosti i ekspeditivnosti suđenja, tvrdi tužilaštvo.⁶

3. Dana 10. jula 2008. godine odbrana je dostavila poverljivi Prigovor odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica i dokumenata relevantnih za bazu zločina u

---

¹ *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-T, Presuda, 12. jun 2007. godine (dalje u tekstu: predmet *Martić*).

² Zahtev, par. 2.

³ Zahtev, par. 14–27.

⁴ Zahtev, par. 28–29.

⁵ Zahtev, par. 30.

⁶ Zahtev, par. 33–35.

Prevod

Zagrebu, s poverljivim dodacima (dalje u tekstu: Prvi odgovor), u kom se isprva protivila predloženim činjenicama. Odbrana tvrdi da predložene činjenice ne ispunjavaju neophodne kriterijume za uvrštavanje u spis i da bi eventualni dobitak na ekspeditivnosti suđenja bio zanemarljiv u odnosu na štetu koja bi bila naneta pravu optuženog na pravično suđenje.⁷

4. Dana 10. jula 2008. godine odbrana je dostavila javni Zahtev za prekoračenje broja reči i *Addendum* Prigovoru odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica i dokumenata relevantnih za bazu zločina u Zagrebu, s poverljivim dodacima (dalje u tekstu: Zahtev i *Addendum*). Pretresno veće odbilo je Zahtev i *Addendum*, pošto odbrana nije iznela valjane razloge.⁸

5. Dana 17. jula 2008. godine tužilaštvo je dostavilo javni Zahtev za odobrenje da uloži repliku na (1) Odgovor odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica i dokumenata relevantnih za bazu zločina u Zagrebu i (2) Zahtev odbrane za prekoračenje broja reči i *Addendum* (dalje u tekstu: Zahtev za odobrenje replike).

6. Dana 22. jula 2008. godine tužilaštvo i odbrana su javno, s poverljivim dodatkom, dostavili Zajednički podnesak strana u postupku u vezi sa činjenicama relevantnim za bazu zločina u Zagrebu, s izmenjenim Poverljivim dodatkom A (dalje u tekstu: Zajednički podnesak), u kojem je tužilaštvo Poverljivi dodatak A Zahteva izmenilo tako što je dodalo još dve činjenice (dalje u tekstu: izmenjeni Poverljivi dodatak A), a odbrana se nije usprotivila tome da se sve predložene činjenice, s izmenama, formalno prime na znanje.⁹

7. Dana 28. jula 2008. godine odbrana je dostavila poverljivi Prigovor odbrane na dokumente relevantne za bazu zločina u Zagrebu (dalje u tekstu: Drugi odgovor), u kojem osporava dva od 353 predložena dokumenta, ali se ne protivi tome da ostali predloženi dokumenti, u interesu što racionalnijeg sudskog postupka, budu primljeni na znanje.¹⁰ Odbrana se protivi tome da predloženi dokumenti 351 i 352 budu formalno primljeni na znanje, tvrdeći da su to stručni dokumenti.¹¹

---

⁷ Prvi odgovor, par. 4, 12–15.

⁸ Odluka po Zahtevu odbrane za prekoračenje broja reči i *Addendumu* Prigovoru odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica i dokumenata relevantnih za bazu zločina u Zagrebu, s poverljivim dodacima, 24. jul 2008. godine.

⁹ Zajednički podnesak, par. 2.

¹⁰ Drugi odgovor, par. 2.

¹¹ Drugi odgovor, par. 3.

II. MERODAVNO PRAVO

8. Pravilom 94(B) Pravilnika predviđeno je da pretesno veće:

[n]a zahtev jedne od strana ili *proprio motu* [...] može, nakon što sasluša strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili dokumentarne dokaze iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja koja su sporna u tekućem suđenju.

A. Činjenice o kojima je već presuđeno

9. Pretresno veće je u nedavnoj Odluci po Zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom, donetoj 26. juna 2008. godine (dalje u tekstu: Odluka o činjenicama o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom), detaljno izložilo ustaljenu praksu Međunarodnog suda po pitanju formalnog primanja na znanje činjenica o kojima je već presuđeno.¹²

B. Dokumentarni dokazi

10. U vezi s dokumentarnim dokazima, pravilo 94(B) polazi od toga da je, pošto je prethodno veće već donelo odluku u odnosu na njegovu pouzdanost, ekonomičnost sudskog postupka ispunjena time što se takvi zaključci ne moraju ponavljati.¹³ "Pravilo 94(B) ima za cilj unapređenje ekonomičnosti sudskog postupka i usklađivanje presuda Međunarodnog suda dajući Pretresnom vijeću diskreciono ovlaštenje da formalno primi na znanje činjenice ili dokumente iz drugih postupaka i da ovo ovlaštenje mora biti vršeno 'na osnovu pažljivog uzimanja u obzir prava optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje', odnosno u skladu s načelom pravičnog suđenja koje je ugrađeno u članove 20 i 21 Statuta."¹⁴

11. Formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza kao pravni efekat ima to da se dotični dokumenti "prihvate kao dokazi i da se iskoriste upravo zbog svog sadržaja, a ne samo zbog svog postojanja i autentičnosti".¹⁵ Time što je neki dokument formalno primljen na znanje, strana koja podnosi zahtev biva oslobođena obaveze da traži da se dotični dokument

¹² Odluka o činjenicama o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom, par. 13–17.

¹³ *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih* predmet br. IT-05-87-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokumentarnih dokaza, 10. oktobar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*), par. 30.

¹⁴ *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, Odluka po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokumentarnih dokaza na osnovu pravila 94(B), 9. jul 2007. godine (dalje u tekstu: Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*), str. 3. Vidi i *Tužilac protiv Karemere i drugih*, predmet br. ICTR-98-44-AR73(C), Odluka po interlokutornoj žalbi tužilaštva na Odluku o formalnom primanju na znanje, 16. jun 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog veća u predmetu *Karemera i drugi*), par. 41.

¹⁵ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 31.

Prevod

uvrsti u spis kao relevantan i od dokazne vrednosti. Osim toga, time se uspostavlja i zasnovana pretpostavka o autentičnosti, koja se tokom suđenja može osporavati. Iako uvrštavanje u spis u drugom postupku Pretresnom veću može pomoći kad bude procenjivalo dokaznu vrednost datog dokumenta sa stanovišta njegovog sadržaja, naročito ako se prethodno veće prilikom ustanovljavanja relevantnih činjenica oslanjalo na dotične dokumente, Pretresno veće naglašava da u ovom konkretnom postupku sudsko veće mora da donese konačnu odluku po ovom pitanju s obzirom na sav dokazni materijal koji mu je dostavljen.

12. Strana koja traži da se neki dokument formalno primi na znanje mora da pokaže da je on (i) uvršten u dokaze na nekom ranijem suđenju i da se (ii) tiče pitanja koja su ključna u tekućem postupku.¹⁶ Što se tiče drugog kriterijuma, činjenica da je određeni dokument smatran relevantnim na nekom drugom suđenju ne znači da je on automatski relevantan za ovaj predmet i da ovo Pretresno veće bez obzira na to mora za svaki dokument utvrditi da je relevantan za pitanja koja su ključna u tekućem postupku.¹⁷ Stoga strana predlagač mora ispuniti svoju obavezu dokazivanja relevantnosti kao da nudi dotični dokaz na uobičajen način u skladu sa pravilom 89(C).¹⁸ Štaviše, strana u postupku mora obezbediti da predmetni dokumenti poseduju nešto više od usputne veze s tekućim postupkom, i a odlučujući faktor će biti jasno i konkretno navođenje preciznih delova dokumenata za koje strana u postupku traži da budu formalno primljeni na znanje, kao i dokazivanje njihove posebne relevantnosti za tekući postupak.¹⁹

13. Pretresno veće ima diskreciono ovlašćenje da odluči o tome da li će neki dokumentarni dokaz biti formalno primljen na znanje. Iako primanje dokumentarnih dokaza na znanje može biti u interesu ekonomičnosti sudskog postupka, to ne sme da utiče na pravičnost sudskog postupka, što je jedno od temeljnih prava optuženog.²⁰

¹⁶ Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4; Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16. Vidi i *Tužilac protiv Momira Nikolića*, predmet br. IT-02-60/1-A, Odluka po Molbi žalioaca za formalno primanje na znanje činjenica, 1. april 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog veća u predmetu *Nikolić*), par. 11.

¹⁷ Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4; Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 30, 32.

¹⁸ Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4, gde se citira Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 30.

¹⁹ Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4; Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16. Vidi i *Tužilac protiv Bizimungua i drugih*, predmet br. ICTR-99-50-T, *Decision on the Prosecutor's Motion and Notice of Adjudicated Facts Rule 94(B) of the Rules of Procedure and Evidence, 10 December 2004* /Odluka po tužiočevom Zahtevu i Obaveštenju o činjenicama o kojima je već presuđeno, na osnovu pravila 94(B) Pravilnika o postupku i dokazima, 10. decembra 2004. godine/ (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bizimungu i drugi*), par. 11. Žalbeno veće je u predmetu *Nikolić* konstatovalo da "[p]uko navođenje čitavih dijelova ili paragrafa 'pismenih dokaznih materijala' iz ranije presude nije dovoljno da aktivira diskreciono pravo Vijeća u skladu sa pravilom 94(B) Pravilnika", Odluka Žalbenog veća u predmetu *Nikolić*, par. 47.

²⁰ Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4.

III. DISKUSIJA

14. Pre svega, Pretresno veće primećuje da se odbrana ne protivi tome da se predložene činjenice i dokumenti formalno prime na znanje, osim dva predložena dokumenta.²¹ Zato će Pretresno veće iskoristiti svoje diskreciono ovlašćenje kako bi doprinelo pravičnosti i ekspeditivnost postupka, kao što je to izloženo u Zajedničkom podnesku.

15. Osim toga, Pretresno veće primećuje da je Zajedničkim podneskom prigovor koji je odbrana iznela u svom Prvom odgovoru postao bespredmetan. Time su i argumenti izneti u Zahtevu tužilaštva za odobrenje replike postali bespredmetni. Stoga se oni u ovoj Odluci više neće razmatrati.

A. Predložene činjenice

1. Predložena činjenica mora biti jasna, konkretna i prepoznatljiva

16. Činjenica za koju se traži da bude formalno primljena na znanje treba da bude jasna, konkretna i prepoznatljiva u izvornoj presudi.²² Naročito je važno da se sve predložene činjenice o kojima je već presuđeno sagledaju u kontekstu presude, "uz konkretno navedeno mesto koje se spominje u presudi i period na koji se odnosi optužnica u datom predmetu".²³ Ukoliko, dakle, činjenice o kojima je već presuđeno, a koje su predložene za uvrštavanje u spis, nisu dovoljno jasne čak ni u svom izvornom kontekstu, Pretresno veće ne treba da ih formalno primi na znanje.²⁴

17. Pretresno veće konstatuje da predložena činjenica 40 ne ispunjava potreban kriterijum, pošto nije jasno da li je Luka Skračić jedan od dvoje ljudi poginulih u pomenutom napadu.²⁵ Osim toga, Pretresno veće primećuje da se većina informacija iznetih u predloženoj činjenici

---

²¹ Zajednički podnesak, par. 2; Drugi odgovor, par. 2–3.

²² *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Odluka po Trećem i Četvrtom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 24. mart 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krajišnik*), par. 14. *Vidi i Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-PT, Odluka po Zahtjevu za primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno na osnovu pravila 94(B), 14. mart 2006. godine (dalje u tekstu: Pretpresna odluka u predmetu *Prlić i drugi*), par. 21; *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, IT-02-60-T, Odluka po Zahtjevu optužbe za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno i dokumentarnih dokaza, 19. decembar 2003. godine, par. 16.

²³ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 14, fusnota 44.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ Predložena činjenica 40 glasi: "U ovom napadu poginule su dve osobe. Luka Skračić je povređen 3. maja 1995, a preminuo je u bolnici 6. juna 1995."

Prevod

40 ponavlja u predloženoj činjenici 58.²⁶ Zato predložena činjenica 40 neće biti uvrštena u spis.

18. Pretresno veće primećuje da u predloženoj činjenici 58 postoji gramatička greška. U tom kontekstu, Pretresno veće primećuje da ono, ukoliko u predloženoj činjenici postoji neka sitna nepreciznost ili nejasnoća, ima diskreciono ovlaštenje da tu nepreciznost ili nejasnoću ispravi.²⁷ Stoga Pretresno veće unosi ispravku u predloženu činjenicu 58 tako što ispred reči "54 people" /54 ljudi/ briše reč "that", pošto ona potiče iz gramatičkog konteksta izvorne rečenice.²⁸

19. U cilju izbegavanja nejasnoće, Pretresno veće pojašnjava predloženu činjenicu 8 tako što reč "grad" zamenjuje rečju "Zagreb".²⁹

20. Pretresno veće primećuje i da u predloženim činjenicama 19, 22, 24, 28, 29, 35 i 51 postoje formulacije koje ukazuju na zdravstvene probleme koji su posledica napadâ na Zagreb 2. i 3. maja 1995. godine, a koji su postojali i u vreme kad je izrečena Prvostepena presuda u predmetu *Martić*.³⁰ Iako se na osnovu formulacija iz Presude u predmetu *Martić* može zaključiti da su pomenuti zdravstveni problemi postojali i po donošenju Prvostepene presude, to ne menja ništa na jasnoći, konkretnosti i prepoznatljivosti dotičnih predloženih činjenica. U cilju jasnoće, Pretresno veće naglašava da ove predložene činjenice mogu da se odnose samo na situaciju do trenutka kad je donesena Prvostepena presuda u predmetu *Martić*.

---

²⁶ Predložena činjenica 58 glasi: "Luka Skračić and Ivan Markulin were killed and that [sic] 54 people were injured as a result of the shelling on Zagreb on 3 May 1995" /Poginuli su Luka Skračić i Ivan Markulin, a 54 ljudi povređeno je u granatiranju Zagreba 3. maja 1995. godine/.

²⁷ Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, par. 21. Vidi i *Tužilac protiv Popovića i drugih*, IT-05-88-T, Odluka po Zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, s Dodatkom, 26. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*), par. 7.

²⁸ Ispravljena predložena činjenica 58 glasiće: "Luka Skračić and Ivan Markulin were killed and 54 people injured as a result of the shelling on Zagreb on 3 May 1995" /Poginuli su Luka Skračić i Ivan Markulin, a 54 ljudi povređeno je u granatiranju Zagreba 3. maja 1995. godine/.

²⁹ Ispravljena predložena činjenica 8 glasiće: "Rakete su pogodile centar Zagreba, uključujući: Strossmayerov trg, ulicu Matice Hrvatske, Petrinjsku ulicu, Boškovićeve ulicu i Mrazovićeve ulicu, kao i Draškovićeve ulicu, raskršnicu Vlaške i Draškovićeve ulice i zgradu škole u Križanićevoj ulici, zatim selo Pleso kod Aerodroma Zagreb/Pleso, kao i sam aerodrom."

³⁰ U ovim činjenicama javljaju se formulacije poput: "xxxxxxx", "još uvek ima komade krhotina u jetri", "[p]ogođena je s približno dvanaest krhotina rakete, od kojih se šest još uvek nalaze u njenom telu", "još uvek ima više od 45 komadića krhotina u nozi", "[j]oš uvek trpi neprestane bolove", "nekoliko šrapnela mu je i danas ostalo u telu" i "[j]oš uvek svake godine provodi po tri nedelje na rehabilitaciji".

2. Predložena činjenica mora biti smisljena i relevantna za predmet

21. Predložene činjenice moraju biti relevantne za ključno pitanje u tekućem postupku. Kao što je Žalbena veće primetilo, "pravilo 94 Pravilnika nije mehanizam koji se može koristiti da bi se izbegao uobičajeni kriterijum relevantnosti i da bi se spis tako preopteretio pitanjima koja inače ne bi ni bila uvrštena u njega".³¹ Tužilaštvo tvrdi da predložene činjenice "spadaju u činjenične nalaze o kojima je već presuđeno u predmetu *Martić* u vezi s granatiranjem Zagreba 2. i 3. maja 1995. godine, koje su naredili Milan Martić i Milan Čeleketić, a koje se optuženom stavlja na teret i koje je opisano u paragrafima 47 do 51 i u Prilogu C Drugoj izmenjenoj optužnici (dalje u tekstu: Optužnica)".³²

22. Pretresno veće konstatuje da su sve predložene činjenice dovoljno smisljene i relevantne za zločine koji se optuženom stavljaju na teret u vezi sa Zagrebom, u tačkama 5 do 8.

3. Predložena činjenica ne sme sadržati zaključke ili kvalifikacije suštinski pravne prirode

23. Predložene činjenice ne smeju sadržati zaključke ili kvalifikacije suštinski pravne prirode. Drugim rečima, one moraju predstavljati *činjenični zaključak* Pretresnog ili Žalbenog veća.³³ Uopšteno gledano, zaključci koji se tiču *actus reus* ili *mens rea* počinioca zločina nužno će biti činjenični.³⁴ Procenjujući da li predložena činjenica zaista jeste činjenični zaključak, sudska praksa polazi od toga da "mnogi zaključci imaju pravni aspekt, ako se taj izraz shvati u širokom smislu. Stoga je u svakom pojedinom slučaju potrebno ustanoviti da li predložena činjenica sadrži zaključke ili kvalifikacije koji su *suštinski* pravne prirode i koji se, stoga, moraju isključiti."³⁵

³¹ Tužilac protiv *Semanze*, ICTR-97-20-I, *Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice and Presumptions of Facts Pursuant to Rules 94 and 54*, 3 November 2000 /Odluka po tužiočevom Zahtevu za formalno primanje na znanje i činjenične pretpostavke na osnovu pravila 94 i 54/, 3. novembar 2000. godine, par. 24; Odluka Žalbenog veća u predmetu *Nikolić*, par. 52.

³² Zahtev, par. 17.

³³ Tužilac protiv *Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-AR73.1, Odluka po interlokutornim žalbama na odluku Pretresnog vijeća po Zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno i tužiočevom Katalogu činjenica o kojima su se strane složile, 26. jun 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Dragomir Milošević*), par. 19–22; Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 15.

³⁴ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 16.

³⁵ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 19. Vidi takođe Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Dragomir Milošević*, par 19-22.

24. Pretresno veće se uverilo u to da sve predložene činjenice ispunjavaju postavljene kriterijume.

4. Predložene činjenice ne smeju počivati na sporazumu strana u izvornom postupku

25. Kod predloženih činjenica mora već biti presuđeno o tome da one ne počivaju na sporazumu strana u izvornom postupku, na primer, na sporazumu o izjašnjavanju o krivici na osnovu pravila 62*bis* i 62*ter* ili na slaganju strana u postupku u vezi s činjeničnim pitanjima u skladu s pravilom 65*ter*(H).³⁶ Da li činjenice počivaju na sporazumu strana, kao što je to primećeno u sudskoj praksi, jasno se vidi ako relevantna fusnota iz izvorne presude svojom strukturom upućuje na činjenice o kojima je postignut dogovor strana kao na primarni izvor.³⁷

26. Primenom ovog kriterijuma postaje jasno da je Pretresno veće u predmetu *Martić* presudilo o činjenicama procenivši izjave svedoka i dokumentarne dokaze koji su mu bili na raspolaganju. Stoga Pretresno konstatuje da nijedna od predloženih činjenica ne počiva na sporazumu strana u postupku.

5. Predložene činjenice ne smeju biti predmet eventualne žalbe ili revizije

27. Predložene činjenice ne smeju se osporavati u žalbenom postupku. Zato se "[s]amo činjenice iz presude protiv koje nije uložena žalba ili po kojima je zaključen žalbeni postupak mogu [...] uistinu smatrati 'činjenicama o kojima je presuđeno' u smislu pravila 94(B)".³⁸ Predložene činjenice koje se nalaze u okviru presude koja se osporava žalbom takođe ispunjavaju ovaj uslov ako se "tiču pitanja koja se ne osporavaju u žalbenom postupku".³⁹ Tužilaštvo tvrdi da se predmet *Martić* trenutno nalazi u žalbenoj fazi, ali da se u žalbenom postupku ne osporava nijedna od predloženih činjenica.⁴⁰

³⁶ Odluka o činjenicama o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom, par. 27.

³⁷ Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 11.

³⁸ *Vidi Tužilac protiv Zorana Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-A, Odluka po prijedlozima Drage Josipovića, Zorana Kupreškića i Vlatka Kupreškića da se prihvate dodatni dokazi u skladu s pravilom 115 i o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u skladu s pravilom 94(B), 8. maj 2001. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 6; Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 14; Pretpretresna odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 12, 15.

³⁹ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 15.

⁴⁰ *Zahtev*, par. 20.

Prevod

28. Pošto je pregledalo podneske strana u žalbenom postupku, Pretresno veće konstatuje da nijedna od strana u žalbenom postupku ne osporava činjenični osnov sadržan u predloženim činjenicama.⁴¹

6. Predložene činjenice ne smeju se odnositi na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženog

29. Pretresno veće mora da odbije da formalno primi na znanje sve činjenice o kojima je navodno već presuđeno ukoliko se one tiču radnji, ponašanja i mentalnog stanja optuženog. Postoje dva faktora koja vode ovom "potpunom izuzimanju". Prvi je potreba da se "uspostavi ravnoteža između proceduralnih prava optuženog i cilja ekspeditivnosti, onako kako je on definisan pravilom 92bis".⁴² Drugi je to što "ima dovoljno razloga za skepsu prema činjenicama o kojima je već presuđeno u drugim predmetima ukoliko se one odnose na konkretne radnje, propuste ili mentalno stanje lica kojem se u tim predmetima ne sudi, [pošto bi] okrivljeni u tim drugim predmetima imali daleko manje motiva da osporavaju dotične činjenice nego što bi ih imali da osporavaju činjenice koje se tiču njihovih radnji; štaviše, u nekim takvim slučajevima okrivljeni bi izričito mogli da se odluče za to da dopuste da krivica padne na druge".⁴³ Međutim, ovaj kriterijum ne važi za ponašanje drugih lica za čije je krivične radnje i propuste optuženi navodno odgovoran po jednom ili više vidova odgovornosti iz člana 7(1) ili (3) Statuta.⁴⁴

30. Pretresno veće primećuje da se predložene činjenice odnose na ponašanje Milana Martića i Milana Čeleketića i na posledice tog ponašanja. Ni jedan ni drugi nisu lica optužena u ovom postupku. Ukoliko se i formalno primanje predloženih činjenica na znanje tiče samo zločina koje su fizički počinila druga lica, a ne optuženi, i za koje je optuženi optužen zbog navodne odgovornosti koju je imao kao nadređeni, na osnovu člana 7(3) Statuta. Da bi se ustanovila odgovornost optuženog, na tužilaštvu je da dokaže da postoje preduslovi iz člana 7(3) Statuta. Zato Pretresno veće konstatuje da se predložene činjenice ne odnose na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženog.

---

⁴¹ Vidi *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-A, Žalbeni podnesak tužilaštva, 25. septembar 2007. godine; *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-A, Javna redigovana verzija Žalbenog podneska, 5. maj 2008. godine.

⁴² Odluka Žalbenog veća u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42. Vidi i *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, s Dodatkom, 26. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*), par. 51.

⁴³ Odluka Žalbenog veća u predmetu *Karemera i drugi*, par. 48.

⁴⁴ *Ibid.*, par. 48.

7. Formulacija predložene činjenice ne sme se bitno razlikovati od formulacije u izvornoj presudi

31. Strana koja podnosi zahtev za to da se određene činjenice formalno prime na znanje njih mora da formuliše na isti, ili makar na suštinski sličan način na koji su one formulisane u izvornoj presudi.⁴⁵ Osim toga, Pretresno veće može, štaviše, i mora da odbije da formalno primi na znanje činjenice "izvađene iz konteksta" ukoliko smatra da su one, tako izdvojene iz konteksta izvorne presude, formulisane tako da mogu navesti na pogrešan zaključak ili tako da ne odgovaraju činjenicama o kojima zaista jeste presuđivano u datim predmetima.⁴⁶ Konačno, predloženu činjenicu treba razmotriti u kontekstu s drugim dostavljenim predloženim činjenicama. Iz toga sledi da Pretresno veće mora da odbije zahtev za formalno primanje na znanje ako je predmetna činjenica u tom kontekstu nejasna ili navodi na pogrešan zaključak, ili ako će postati nejasna ili navesti na pogrešan zaključak zato što jedna ili više drugih činjenica za koje se tvrdi da je o njima već presuđeno neće biti formalno primljene na znanje.⁴⁷

32. Pretresno veće već je konstatovalo da predložena činjenica 40, koja je nejasna kad se izvadi iz konteksta, ne ispunjava uslove za formalno primanje na znanje. Pretresno veće konstatuje da se nijedna druga predložena činjenica ne razlikuje bitno od onih koje su iznesene u Prvostepenoj presudi u predmetu Martić i da su sve dovoljno jasne u kontekstu drugih predloženih činjenica.

8. Inherentna diskrecija Pretresnog veća

33. Osim primene ovih kriterijuma, Pretresno veće u korišćenju svojih diskrecionih ovlašćenja pažljivo je razmotrilo pitanje da li bi predložene činjenice doprinele racionalnosti postupka i istovremeno garantovale prava optuženog. Pretresno veće primećuje da se odbrana ne protivi nijednoj od predloženih činjenica.⁴⁸ U tom kontekstu, Pretresno veće još jednom želi da istakne da se formalnim primanjem predloženih činjenica na znanje pravi teret dokazivanja

---

⁴⁵ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 14; Pretpretresna odluka u predmetu *Prlič*, par. 21.

⁴⁶ Odluka Žalbenog veća u predmetu *Karemera i drugi*, par. 55; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 8.

⁴⁷ *Vidi* Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 8.

⁴⁸ Zajednički podnesak, par. 2.

Prevod

ne pomera, to jest da i dalje ostaje na tužilaštvu.⁴⁹ Osim toga, predloženim činjenicama samo treba dokazati da u Zagrebu tokom dva navedena dana jesu počinjeni zločini.⁵⁰

34. Iz navedenih razloga, Pretresno veće konstatuje da će formalno primanje na znanje predloženih činjenica koje ispunjavaju sve potrebne kriterijume ići u prilog interesu pravde i ekspeditivnosti sudskog postupka, a da će istovremeno i garantovati pravo optuženog na pravično suđenje.

B. Predloženi dokumenti

1. Predloženi dokument mora biti uvršten u spis u nekom prethodnom suđenju

35. U skladu sa sudskom praksom, strana koja podnosi zahtev mora samo da dokaže da je dokument za koji traži da bude formalno primljen na znanje predložen za uvrštenje i primljen kao dokazni materijal u drugim postupcima.⁵¹ Žalbeno veće zaključilo je da se fraza "o kojima je presuđeno" u pravilu 94(B) odnosi samo na "činjenice", a ne i na "dokumentarne dokaze". To znači da "[o] dokumentima ne mora biti 'presuđeno', to jest vijeće u drugim postupcima ne mora izreći posebnu i neosporavanu ili neospornu odluku o prihvatljivosti dokumenta".⁵²

36. Tužilaštvo je u poverljivom Dodatku B Zahtevu označilo brojeve dokaznih predmeta pod kojima su ti dokumenti uvršteni u spis u predmetu *Martić*, kao i registarski broj pod kojim ih je tužilaštvo već zavelo u evidenciji (*evidence registration number*, dalje u tekstu: ERN). Međutim, Pretresno veće primećuje da predloženi dokumenti 330–335 ne odgovaraju informacijama navedenim u poverljivom Dodatku B Zahtevu.⁵³ Stoga Pretresno veće konstatuje da tužilaštvo nije na adekvatan način dokazalo da su predloženi dokumenti 330–335 predloženi za uvrštavanje u spis i uvršteni u predmetu *Martić*, te ih neće formalno primiti na znanje.

---

⁴⁹ Odluka Žalbenog veća u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 16.

⁵⁰ *Vidi* Zahtev, par. 30.

⁵¹ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16; Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, par. 4.

⁵² Odluka Žalbenog veća u predmetu *Nikolić*, par. 45, gde se citira Odluka u predmetu *Bizimungu i drugi*, par. 35.

⁵³ Prema poverljivom Dodatku A Zahtevu, predloženi dokumenti 330–335 odgovaraju dokaznim predmetima 39–44 u predmetu *Martić*. Međutim, u tim dokaznim predmetima nalaze se drugačiji pisani dokumenti a ne fotografije, kako je to rečeno u Dodatku A. Tužilaštvo je dostavilo CD na kom se nalazi šest spornih predloženih dokumenata i na kom se vidi da su dotični dokumenti označeni kao dokazni predmeti 39–44 za potrebe rasprave u postupku na osnovu pravila 61.

2. Predloženi dokumenti moraju biti u vezi s pitanjima u tekućem postupku

37. Dokumenti za koje se traži da budu formalno primljeni na znanje moraju imati više od usputne veze s tekućim postupkom.⁵⁴ Tužilaštvo tvrdi da su svi predloženi dokumenti relevantni za napad na Zagreb 2. i 3. maja 1995. godine, kako je to navedeno u paragrafima 49–50 i u Prilogu C Optužnici.⁵⁵ Tužilaštvo dalje objašnjava da se predloženi dokumenti odnose na štetu nastalu u raketnim napadima, mesta i izveštaje vezane za to, kao i na žrtve koje su u tim napadima stradale ili su ranjene.⁵⁶

38. Pretresno veće uverilo se u to da su svi predloženi dokumenti u dovoljnoj meri povezani sa ključnim pitanjima u tekućem postupku.

39. Osim toga, sudska praksa nalaže da strana koja podnosi zahtev navede konkretne delove dokumenata za koje traži da budu formalno primljeni na znanje.⁵⁷ Time se ne isključuje mogućnost da se zatraži da čitav dokument bude formalno primljen na znanje, pod uslovom da je relevantan u celini. S tim u vezi Pretresno veće primećuje da se neke od predloženih činjenica ponavljaju utoliko što je tužilaštvo ponekad, s jedne strane, tražilo da se formalno na znanje primi čitav dokazni predmet iz postupka protiv *Martića*, a s druge dostavljalo pojedine stranice iz dotičnog dokaznog predmeta. Uzete zajedno, te izdvojene stranice daju čitav dokument.⁵⁸

40. Pretresno veće dalje primećuje da tužilaštvo čitav niz drugih dokumenata nije sredilo i preciziralo s potrebnom marljivošću i preciznošću. U nekim slučajevima opis predloženog dokumenta je nepotpun, neprecizan ili se odnosi na pogrešan predloženi dokument.⁵⁹

---

⁵⁴ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16; Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4.

⁵⁵ Zahtev, par. 26.

⁵⁶ Zahtev, par. 26–27.

⁵⁷ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16; Pretpretresna odluka u predmetu *Delić*, str. 4.

⁵⁸ Na primer, predloženi dokument 1 je album fotografija sadržan u dokaznom predmetu 807 s ERN 0031-2120 do 0031-2161. Predloženi dokumenti 8–43 jesu pojedinačne stranice dokaznog predmeta 807, i uglavnom se na svakoj nalazi po jedna fotografija. U tih 36 dokumenata nalazi se ukupno 71 fotografija, koje čine dokazni predmet 807. Isto važi za predloženi dokument 2, koji je ceo dokazni predmet, i predložene dokumente 44–48, koji su pojedinačne stranice; predloženi dokument 3 i predložene dokumente 89–100; predloženi dokument 5 i predložene dokumente 178–188; predloženi dokument 6 i predložene dokumente 292–295; predloženi dokument 7 i predložene dokumente 296–329; kao i predloženi dokument 340 i predložene dokumente 189–291.

⁵⁹ Specifikacija u kratkom opisu predloženog dokumenta 71, koja upućuje na str. 31 (ERN 0031-2194) dokaznog predmeta 808, glasi "Fotografije F-56-57". Međutim, ispravna referenca treba da glasi "Fotografije F55-F67". Dalje, kratki opisi predloženih dokumenata 189–291 identični su i nedostaje im specifikacija dokumenata koji se u njima nalaze. Pretresno veće takođe primećuje da predloženi dokumenti 101–177 i 339, uzeti zajedno, sadrže sve fotografije koje pripadaju

Prevod

41. Pretresno veće sa žaljenjem primećuje da su predloženi dokumenti nedosledno sređeni i smatra da je tužilaštvo trebalo da brižljivije bira dokumente izbjegavajući da se oni pojave dvaput, precizirajući relevantne stranice nekih većih dokumenata i srediti ih na pregledniji način. Ipak, Pretresno veće uverilo se u to da je relevantnost pojedinih delova dokumenata, uopšteno uzev, dovoljno jasna da bi oni mogli formalno da se prime na znanje. Kako bi se izbeglo ponavljanje dokaznog materijala, Pretresno veće neće formalno primiti na znanje predložene dokumente 8–43, 44–88, 89–100, 178–188, 189–291, 292–295, 296–329. Osim toga, Pretresno veće formalno će primiti na znanje predložene dokumente 101–177 i 339 kao jedinstven dokument koji odgovara dokaznom predmetu 386 u postupku protiv *Martića*.

3. Inherentna diskrecija Pretresnog veća

42. Osim primene pomenutih kriterijuma, Pretresno veće je, koristeći svoja diskreciona ovlašćenja, brižljivo razmotrilo pitanje da li bi uvrštavanje predloženih činjenica u spis išlo u prilog racionalnosti sudskog postupka i istovremeno garantovalo prava optuženog. Konkretno, Pretresno veće razmotrilo je mogućnost da ukupni broj predloženih dokumenata bude prevelik, te da se time ugrozi princip pravičnosti i ekpeditivnosti sudskog postupka, ili da predloženi dokumenti budu suviše uopšteni, suviše tendenciozni, nedovoljno relevantni, suviše detaljni, suviše brojni ili da se u njima ponavlja materijal iz drugih dokaznih predmeta koje je Veće već uvrstilo u spis, ili da budu nedovoljno relevantni za ovaj predmet. Pošto je identifikovalo i odbacilo dokazni materijal koji se ponavlja, Pretresno veće konstatuje da preostali predloženi dokumenti nisu suviše brojni i da ni na koji drugi način ne ugrožavaju prava optuženog.

43. Odbrana se protivi predloženim dokumentima 351 i 352 zbog toga što oni sadrže stručne dokaze, a oni ne smeju biti uvršteni u spis pre nego što odbrana dobije mogućnost da unakrsno ispita svedoke veštaka.⁶⁰ Predloženi dokument 351 jeste izveštaj u vezi s neselektivnim granatiranjem Zagreba, sačinjen u štabu vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija.

---

dokaznom predmetu 386, ali da je prikaz predloženih dokumenata prilično konfuzan. Predloženi dokument 339, čiji opis glasi "Fotografije F1-F2", upućuje na dokazni predmet ERN 0031-2307 do 0031-2386, što znači da obuhvata 80 stranica dokaznog predmeta 386, a ne samo naznačenu stranicu. Predloženi dokument 101, čiji opis glasi "Fotografije F3-F4", upućuje na ERN 0031-2310, u kom se nalaze slike prethodne stranice, to jest fotografije F1-F2. Ova nedoslednost javlja se u čitavom predloženom dokumentu 116, što se ispravlja u predloženom dokumentu 117, gde se u kratkim opisima fotografija ne navode specifikacije. Konačno, u predloženom dokumentu 4 tužilaštvo traži da se formalno na znanje primi čitav album iz dokaznog predmeta 385, ali pojedinačne stranice nije navelo kao posebne predložene dokumente, kako je to učinilo sa svim drugim albumima s fotografijama.

⁶⁰ Drugi odgovor, par. 3.

Prevod

Predloženi dokument 352 jeste izveštaj o odlikama višecevnog raketnog sistema "Orkan", koji je pripremio Centar za forenziku Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske. Pretersno veće slaže se odbranom i konstatuje da je u interesu pravde da se predloženi dokumenti 351 i 352 ne prime na znanje.

IV. DISPOZITIV

44. Na osnovu izložene argumentacije i na osnovu članova 54 i 94(B) Pravilnika, Pretesno veće delimično **ODOBRAVA** Zahtev i odlučuje da formalno primi na znanje sledeće predložene činjenice, navedene u izmenjenom Poverljivom Dodaku A uz Zajednički podnesak, i sledeće predložene dokumente:

- 1) predložene činjenice 1–7, 9–18, 20, 21, 23, 25–27, 30–34, 36–39, 41–50, 52–57, 59–65;
- 2) predložene činjenice 8 i 58, s promenama navedenim u paragrafima 18 i 19;
- 3) predložene činjenice 19, 22, 24, 28, 29, 35 i 51, s kvalifikacijama navedenim u paragrafu 20;
- 4) predložene dokumente 1–7, 336–338, 340–350, 353; i
- 5) predložene dokumente 101–177 i 339 kao jedan dokument, kako je to navedeno u paragrafu 41.

45. Pretesno veće neće formalno primiti na znanje predloženu činjenicu 40 i predložene dokumente 8–100, 178–335, 351 i 352.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsedavajući

Dana 2. septembra 2008. godine,
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]